

Zorgen NVJSA naar aanleiding Kabinetsreactie op commissie-Wolfson

E.M. Steller, *vicevoorzitter NVJSA*

900-puntengrens

Denkfouten:

1. In strafzaken is het niet reëel te veronderstellen dat 25% van de zaken op betalende basis kan plaatsvinden.

Het betreft min- of onvermogen en/of zeer kostbare langlopende procedures en/of er ligt beslag en/of verdachten beschikken over geld dat advocaten niet mogen aannemen.

2. Inkomsten zijn omzet geen salaris.

Per advocaat zijn de noodzakelijke kosten ongeveer 50.000 EUR, exclusief pensioenkosten en ondernemersrisico. Betreft o.a. secretariële ondersteuning, verzekeringen, vervoer en parkeerkosten, Orde afdracht, cursussen, abonnementen vakliteratuur, briefpapier, ict, telefoonrekeningen, verzendkosten etc.

3. Advocaten kunnen niet structureel gratis werken.

Wolfson lijkt ervan uit te gaan dat advocaten na het bereiken van de 900 punten grens hun werkzaamheden onbetaald zullen voortzetten. Dat is irreal, niet in de laatste plaats omdat aan die werkzaamheden kosten verbonden zijn. Doorwerken is dus verlieslijdend.

3. Dit levert geen geld op maar kost heel veel geld. Zie gevolgen

Gevolgen:

1. Rechtszoekenden krijgen geen gespecialiseerde rechtsbijstand meer; kwaliteitsverlies.

De gespecialiseerde strafrechtadvocaten verrichten op dit moment werkzaamheden die gelijk staan aan meer dan 900 punten. Wanneer zij niet meer zelf al dat werk kunnen leveren moeten anderen dat doen. Die moeten komen van rechtsgebieden waar meer betalende zaken kunnen worden aangetrokken. Dat zijn dus geen strafrechtsspecialisten. Dat leidt tot een groot kwaliteitsverlies. De strafrechtsspecialisten moeten de rest van hun omzet zoeken op gebieden waar zij niet in zijn gespecialiseerd.

2. Doorlooptijden omhoog.

Als advocaten hun puntenplafond hebben bereikt zullen ze hun werkzaamheden niet kunnen voortzetten. Deze werkzaamheden moeten worden overgenomen of uitgesteld. Dat laatste is in het geval van gedetineerde cliënten onaanvaardbaar. In de niet-gedeteneerde gevallen is het voor de samenleving onwenselijk. O.a. slachtoffers willen net als verdachten een zaak kunnen afsluiten. De effectiviteit van eventuele bestraffing neemt ook af naar mate de tijd tussen daad en sanctionering toeneemt. Ook het overnemen van een strafzaak kan tot uitstel leiden omdat de nieuwe advocaat zich moet inlezen.

3. Hogere materiele kosten, hoge immateriële kosten.

Waar de maatregel bedacht lijkt als bezuiniging (want waarom anders?) kost zij enkel geld. Overnames van strafzaken zorgen voor extra kosten aan gefinancierde rechtsbijstand. Langere doorlooptijden zorgen voor extra kosten (o.a. bij gedetineerden door meer pro forma zittingen; transport, rechters, bodes, officieren/Ag's etc). Ook kwaliteitsverlies zorgt voor extra kosten. Eerder wezen advocaten al op de filter functie van de advocaat. Daarnaast is onze verwachting dat kwaliteitsverlies in rechtsbijstand tot meer hoger beroepen leidt (omdat vonnissen onjuist zijn of niet goed worden uitgelegd). De kosten van onterecht ondergaan detentie zullen vermoedelijk ook stijgen. Maar belangrijker is dat rechterlijke dwalingen naar verwachting zullen toenemen. Dat op zijn beurt weer leidt tot verlies van vertrouwen in het strafproces.

Geen vrije advocaatkeuze in piketfase en bijstand per videoverbinding

Denkfouten:

1. De Saldus-consultatie is niet enkel een voorlichtingsgesprek, maar een moment van cruciale strategische keuzes.

In het piketgesprek moeten belangrijke keuzes worden gemaakt m.b.t. de proceshouding van de verdachte. Dat kan alleen als de advocaat voldoende (betrouwbare) informatie van zijn cliënt krijgt en tot in de finesses op de hoogte is van de laatste stand van de jurisprudentie. De vertrouwensband met cliënt en specialisatie van de advocaat zijn daarbij essentieel.

2. Dit voorstel gaat voorbij aan het recht op de vrije advocaatkeuze.

Dat recht zou niet alleen mogen gelden voor vermogenden.

Gevolgen:

1. Meer zwijgende verdachten.

De verdachte die niet zijn eigen advocaat kan spreken zal eerder geneigd zijn te zwijgen. Dit leidt tot soms onnodig recherche werk, soms tot het over het hoofd zien van een zoekrichting (waarbij ontlastende bewijsmiddelen kunnen worden gemist). Het moment waarop een verklaring is afgelegd lijkt een steeds grotere rol te spelen in strafprocedures. Daardoor kan dit uitstel van een verklaring omdat de verdachte nog niet met zijn voorkeursadvocaat heeft gesproken mogelijk gevolgen hebben voor de weging van zijn verklaring en dus voor de uitkomst van de procedure.

Met nieuwe cliënten zal het minder eenvoudig zijn om hun vertrouwen te winnen via een televisiescherm dan in persoon. Ook dat leidt tot verlies aan rechtsbijstand en meer zwijgende verdachten.

2. Meer kosten.

Er zullen meer zaken worden overgenomen. Die opvolgende advocaat moet zich inlezen. Dat leidt tot meer kosten. Daarbij komt dat verhoren opnieuw zullen moeten plaatsvinden en researchcapaciteit minder effectief kan worden ingezet. Dit alles leidt tot extra kosten.

3. Verlies van informatie.

Advocaten die cliënten al kennen weten bijvoorbeeld welke hulpverlening betrokken is welke psychiatrische problemen er lopen etc. Daarin kunnen ze een belangrijke regierol vervullen aan het begin van de procedure. Die gaat verloren wanneer een 'dienstadvocaat' wordt toegevoegd ipv een voorkeursadvocaat.

Eigenbijdrage

Denkfout:

1. De verdachte kiest er niet zelf voor om in een strafprocedure betrokken te raken.

De eigen bijdrage lijkt bedoeld te zijn om onnodig procederen te voorkomen. Maar de verdachte in het strafproces kan in de regel niet afzien van dat proces. De eigenbijdrage is dan dus een prikkel om zonder rechtsbijstand te procederen. Dat is principieel onjuist omdat verdachten, en min- of onvermogene in het bijzonder, niet in staat zijn om een procedure zelfstandig te voeren en de gevolgen daarvan te overzien.

Gevolg:

1. Minder rechtsbijstand.

Meer druk op het innen van de eigenbijdrage leidt tot minder rechtsbijstand. Verdachten die dat niet kunnen betalen zullen eerder afzien van een advocaat. Daarnaast is onduidelijk wat er gebeurt als de eigenbijdrage onbetaald blijft, wordt dan de toevoeging ingetrokken? Dat zou leiden tot extra risico voor de advocaten, die zijn immers dan al aan het werk. Dit leidt tot nog meer mensen die verstoken blijven van rechtsbijstand. Rechtsbijstand is geen luxeproduct maar noodzakelijk in de juridisch complexe samenleving.

Aanwas jonge advocaten

1. De vereniging maakt zich zorgen over voldoende aanwas van jonge advocaten. Juist jonge advocaten kosten kantoren in de eerste jaren geld. Ze hebben nog geen eigen klantenkring, werken minder snel, hebben begeleiding nodig, en zorgen voor hoge opleidingskosten. Jonge advocaten beginnen in de regel in loondienst (ook bevorderlijk voor de kwaliteit), maar kantoren zullen als gevolg van bv de 900-puntengrens minder bereid zijn financiële risico's te nemen. Dat baart zorgen voor de continuïteit van de gespecialiseerde strafrechtadvocatuur.